

ROGER JIMÉNEZ MONCLÚS, president de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient núm. 12/2020 els membres del Consell de la Informació de Catalunya van adoptar per unanimitat i en reunió virtual online de data 5 de novembre de 2020 el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

Expedient núm. 12/2020

ASSUMPTE: Escrit de queixa de la Sra. A.S., de data 17.06.20, contra l'agència EFE, per haver difós la seva imatge en diferents mitjans de comunicació amb una mascareta de roba.

ANTECEDENTS

Amb la seva denúncia adjunta uns arxius on surt la seva imatge a TV-3, i altres mitjans, com són El Confidencial, Instagram, La Vanguardia, El Periódico, amb comentaris sobre l'ús de les mascaretes fetes de roba i de forma artesanal, fet que considera que vulnera el Codi Deontològic per no haver donat consentiment en aquesta difusió en mitjans escrits i audiovisuals.

En el seu escrit de queixa, la denunciant exposa:

"M'adreço a vosaltres amb motiu de la reclamació a l'Agència EFE per ús de la meva imatge sense consentiment

En data 19 de maig de 2020, estant realitzant exercici físic a la Barceloneta (Barcelona), guardant tots els requisits sanitaris necessaris, es va dirigir a mi una reportera de la seva empresa per si podia fer-me una foto per publicar-la en un diari. Aspecte que vaig consentir a l'ésser per a un mitjà local. El que no em va informar és que aquesta foto l'Agència EFE la distribuiria a través del sistema de subscripció que manté amb els seus associats.

No em va informar tampoc que abastava a tot tipus de mitjans: escrits i audiovisuals. No he donat autorització expressa per sortir en tots els mitjans de la seva agència ni signat cap document en el qual autoritzava a la comercialització de la meva imatge.

Durant aquests dies he anat sortint en diferents suports nacionals i estrangers, tal com tinc recollit"

En un altre escrit al CIC va reiterar la seva queixa afegint que, amb data 7 de juny de 2020, havia formalitzat la seva reclamació a l'Agència EFE, adjuntant còpia de l'escrit

i de la resposta rebuda. També adjuntava el material audiovisual de diferents mitjans de comunicació a on havia aparegut.

AL-LEGACIONS

Traslladada la queixa i comunicada l'obertura de l'expedient, a l'agència EFE, el Sr. Leandro Lamor, en la seva condició de Delegat General a Catalunya, va presentar les corresponents al·legacions, que es resumeixen, de forma literal, en les següents:

“Tras revisar el caso de la fotografía denunciada con el jefe de gráfica y la propia colaboradora, os detallo las explicaciones que solicitáis:

La foto en cuestión forma parte de una serie que la colaboradora gráfica XXX hizo con distintos tipos de mascarillas por la calle el 19 de mayo. No fue una foto encargada, sino que durante los días más fuertes de pandemia eran los colaboradores quienes hacían temas por su cuenta y luego lo ofrecían a Efe por si nos interesaba.

En concreto esta serie de personas anónimas con mascarillas nos interesó porque era el momento en el que se empezaba a hablar de la obligatoriedad de las mascarillas, lo que justificaba el interés informativo de pasar algunas de esas imágenes por la línea.

Por las imágenes que aporta la denunciante veo que la foto se utilizó como complemento a diversas informaciones relacionadas con el uso de las mascarillas y los diferentes tipos de diseño, pero en ningún momento nuestra foto identificaba a la persona, por lo que el uso que cada medio hizo de la foto en su apoyo de texto no es responsabilidad nuestra, sino de ese medio de comunicación.”

El informe recabó la versión de la colaboradora gráfica, que aseguraba que desde el primer momento se identificó como fotógrafa para agencia EFE y que se la encontró en el Paseo de Borbó mientras buscaba imágenes para un reportaje sobre mascarillas debido a que empezaba la fase de uso de mascarillas si no se podía guardar la distancia reglamentaria. Le explicó el motivo del reportaje, que le había gustado su mascarilla y le pidió permiso para hacerle una foto para Efe. La persona accedió con un “vale” y no puso ningún impedimento. Tras posar para la foto en varias tomas estuvieron departiendo distendidamente y se despidieron.

El Departamento de Asesoría Jurídica de Efe remitió el mismo 8 de junio la siguiente respuesta a la Sra. S.:

“Estimada Sra. S.A., Le informo que hemos dado las instrucciones oportunas para que procedan a eliminar las imágenes de referencia de nuestras plataformas y archivo. Lamentamos las molestias que esto le haya podido ocasionar. Atentamente”

Asimismo, además de retirar la foto de Fototeca, el departamento de Tecnología procedió de igual manera en todas las plataformas comerciales.

En resumen:

1- Entendemos que en todo momento Efe actuó correctamente porque las imágenes fueron tomadas con el consentimiento de esta persona, que fue informada del medio que tomaba las imágenes y el objetivo del reportaje.

2-Que abrimos una investigación interna sobre los detalles del reportaje tan pronto como tuvimos conocimiento de la queja.

3-Que, aunque entendemos que nuestro procedimiento profesional fue el correcto, rápidamente procedimos a la eliminación de las imágenes de nuestro archivo y de todas nuestras plataformas comerciales”.

PONÈNCIA, I CRITERIS DEL CODI RELACIONATS AMB LA QUEIXA

El Codi deontològic, en el seu criteri 4, diu que és inacceptable l'ús de càmeres ocultes i de qualsevol altre procediment subreptici o enganyós per obtenir informacions, imatges i testimonis. També és inadmissible la interceptació i la difusió no consentida de material privat procedent de la telefonia mòbil, la missatgeria electrònica i altres suports de comunicació.

Per un altre banda el criteri 9, estableix el principi de respecte del dret a la privacitat, en els següents termes:

“Les persones han de ser tractades amb respecte i dignitat, particularment les més vulnerables. Cal evitar-les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els seus sentiments i circumstàncies. Danyar de forma injustificada la dignitat

dels individus de paraula o amb imatges, fins i tot més enllà de la seva mort, contravé l'ètica periodística”.

Per la seva part l'Annex B.04, sobre la permanència dels documents online, estableix que la permanència indefinida a la xarxa dels documents i materials audiovisuals, que es difonen i circulen a través de la web, pot generar situacions incòmodes o indesitjables per a les persones afectades, ja sigui com a fonts informatives o com a testimonis. En el cas que en reclamin la desaparició, aquest fet planteja la necessitat de conciliar adequadament l'interès públic amb els drets individuals. En qualsevol cas, la invocació del “dret a l'oblit” no ha de ser motiu per a la destrucció immediata d'elements que, en certa manera, formen part d'un “arxiu general” o “memòria viva” que és patrimoni col·lectiu i que eventualment poden ser d'interès per a historiadors o investigadors socials.

Com a norma general, no ha de ser necessàriament atesa la pretensió de destrucció de rastres per part de persones individuals o jurídiques, al·legant la simple raó d'un canvi d'opinió, d'imatge o altres consideracions d'estricta ordre personal. Tanmateix, la persistència de certs documents, no ha de donar lloc a situacions abusives o greument nocives contra els drets fonamentals de la persona. Conseqüentment, els responsables editorials han de prevenir o pal·liar els possibles perjudicis, provocats a les persones que han prestat el seu testimoni (imatge, veu o documentació), atès el fet singular de la pervivència, facilitat d'accés, reproducció i manipulació dels materials presents a internet. Aquesta actitud ha de ser especialment curiosa quan les persones afectades siguin menors d'edat o joves en situació d'indefensió o risc sobre l'eventual us de la seva presència a la xarxa.

El Codi Deontològic no es vulnera per la simple difusió de la fotografia de la imatge d'una persona, sempre que es mantingui el respecte i no es perjudiqui la seva dignitat. En qualsevol cas, la persona interessada té dret a demanar la eliminació de les seves imatges si li produeixen situacions incòmodes o indesitjables, sempre que no formin part d'una arxiu o memòria històrica, que es pogués considerar part d'un patrimoni col·lectiu.

Apart del Codi Deontològic, els fets denunciats podrien incórrer en la vulneració d'un dret fonamental, reconegut per l'article 18.1 CE i regulat per la Ley Orgánica 1/1982 de 5 de maig, sobre "PROTECCION CIVIL DEL DERECHO AL HONOR, A LA INTIMIDAD PERSONAL Y FAMILIAR Y A LA PROPIA IMAGEN". En el seu art.7.5 diu que tenen consideració d'intromissions il·legítimes, en el àmbit de la protecció delimitada per l'article 2 d'aquesta llei, la captació, reproducció o publicació per fotografia de la imatge d'una persona en llocs o moments de la seva vida privada o fora d'ells, excepte en els casos previstos en l'article 8.2.

L'art. 8.2 c) estableix que el dret a la pròpia imatge no pot impedir la informació gràfica sobre un fet o esdeveniment públic quan la imatge d'una persona determinada surti com merament accessòria.

Per la seva part, l'art. 2.2 diu que no s'entendrà l'existència d'intromissió il·legítima, en el àmbit protegit, quan el titular del dret hagués atorgat, al efecte, el seu consentiment exprés.

La conclusió d'aquesta normativa legal és que tota persona té dret a la protecció de la seva pròpia imatge i a que no sigui difosa sense el seu consentiment exprés. Però aquest principi té, entre d'altres, dues excepcions:

1ª.- Quan la imatge surti com a merament accessòria d'una informació gràfica sobre un fet o un esdeveniment públic.

2ª.- Quan el titular del dret hagués atorgat al efecte el seu consentiment exprés.

Tota vegada que el CIC no és un tribunal de justícia, hem d'analitzar si els fets denunciats infringeixen el Codi Deontològic, i quins són els criteris vulnerats, sense entrar en consideracions jurídiques sobre la possible infracció de l'esmentada Llei. La Sra. S. té tot el dret a anar als tribunals ordinaris si creu que la difusió de la seva fotografia li ha produït un dany o un perjudici que mereix una compensació que només li pot donar l'Administració de Justícia.

Per tant, ens hem de centrar sobre si la conducta de la agència EFE ha infringit els esmentats criteris 4 i 9 del Codi Deontològic, i per això convé analitzar els fets.

1er. Existència de consentiment.

La promotora de la queixa reconeix que va donar el seu consentiment a una fotografia de l'agència EFE per fer-li la foto però creient que seria per publicar-la en un mitjà local i no tenia coneixement de que es publicaria en altres mitjans, tal i com va succeir i resulta pràctica habitual de les agències de notícies.

En paraules de la denunciada:

*“es va dirigir a mi **una reportera de la seva empresa** per si podia fer-me una foto per publicar-la en un diari. Aspecte **que vaig consentir** a l'èsser per a un mitjà local.”*

Aleshores, la reclamant, va ésser informada de que era l'agència EFE qui li feia la foto i ho va consentir.

Però afegeix que es pensava que només sortiria en un mitjà local quan diu:

*“si podia fer-me una foto **per publicar-la en un diari. Aspecte que vaig consentir al ser per a un mitjà local.** El que no em va informar és que aquesta foto l'Agència EFE la distribuïria a través del sistema de subscripció que manté amb els seus associats.”*

Efectivament, la seva foto va aparèixer en diferents mitjans periodístics i en TV3, però com un exemple il·lustratiu o complementari d'una notícia. L'interès de la notícia era donar a conèixer l'obligatorietat de la mascareta i com s'hauria de fer una mascareta de roba per que fos efectiva, segons la OMS, servint de model la foto de la Sra. S., no en atenció a la seva persona, que era irrellevant, sinó a la mateixa mascareta que portava.

En cap cas s'identificava a la persona de la foto ni es feia cap comentari sobre la mateixa, i per tant la seva difusió va quedar limitada a que fos reconeguda només per les persones que la coneixien.

Bona prova de que la Sra. S. va donar el seu consentiment és que la seva imatge reflecteix una posa de foto sense cap mostra de desgrat.

2ª.- Discrepància sobre l'abast del consentiment.

El punt de conflicte es centra en la convicció de la Sra. S. de que la foto només sortiria en un mitjà local, sense concretar de quin diari es tractava.

La mateixa Sra. S. reconeix que va ésser informada per la periodista que la foto era per l'agència EFE. No totes les persones coneixen la naturalesa i funcionalitat de les agències de premsa, que distribueixen les fotos en diferents mitjans de comunicació i que no es limiten a un "mitjà local", sinó que poden anar fins i tot a les televisions, doncs donen suport a notícies de interès general, como era el cas de les mascaretes de roba.

En conclusió, el punt de discrepància queda entre la paraula de la Sra. S., que reconeix que va donar el seu consentiment però només per a un mitjà local, sense especificar quin, i la resposta de l'agència EFE, que manté que la seva col·laboradora la va informar i després de fer-li vàries fotos van estar parlant de manera distesa.

3ª.- Reacció de l'agència EFE davant de la denúncia.

Un cop presentada la reclamació per part de la Sra. S.A., l'agència EFE va procedir a eliminar les imatges del seu arxiu i de totes les seves plataformes comercials, segons ha comunicat, tant a la reclamant com al CIC.

En resum, hi ha un punt de conflicte entre les versions respectives que el CIC no està en condicions d'esbrinar. Malgrat això, considerem molt arriscat anar fent fotos a persones amb un simple consentiment verbal, del que fàcilment poden penedir-se posteriorment si la foto no ha sortit tal i com pensaven. Aleshores convindria recomanar a l'agència EFE que, des d'ara en endavant, instrueixi a redacció i col·laboradors a fi de que informin de manera complerta a les persones de que la seva foto pot sortir publicada a diferents mitjans de comunicació, diaris, i televisions, sense control per part de l'agència, doncs, cada mitjà li donarà el tractament que cregui convenient. Per tal d'evitar malentesos que donin lloc a reclamacions i fins i tot a demandes judicials, per una possible vulneració del dret a la imatge, convindria suggerir a l'agència EFE que demani el consentiment per escrit de cada persona abans de fer-li una foto i sempre informant de l'abast i conseqüències de la distribució de la seva foto en els diferents mitjans de comunicació. Quan, per les circumstàncies

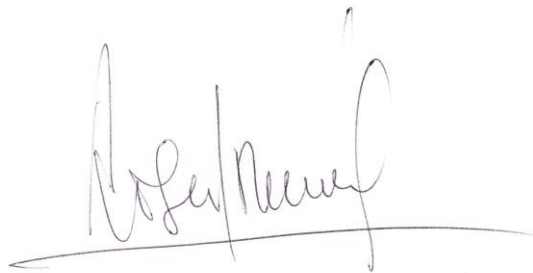
del cas, el/la periodista no pugui recollir el permís escrit, almenys, que doni verbalment a la persona la més completa informació en els termes referits.

Per tot això el Consell de la Informació de Catalunya adopta el següent

ACORD

Davant les dificultats per emetre una resolució clara i precisa, i d'acord amb la ponència, el CIC proposa fer arribar a l'agència EFE l'esmentada recomanació per tal d'evitar no solament la infracció dels criteris del Codi, sinó també la vulneració d'un principi fonamental com és el dret a la pròpia imatge, que podria donar lloc a accions judicials.

I per que així consti s'estén la present certificació a Barcelona en data 5 de novembre de 2020. Certifico.

Roger Jiménez
President